

Браты-акрабаты

Хто больш усіх цешыўся, што Літва здабыла незалежнасць, дык гэта ашмянскія кантрабандысты. Цешыліся больш, чым літоўскія палітыкі. І не дзіва. На карце з'явілася новая мяжа, якой у рэчаіснасці пакуль што не было. На дарозе Ашмяны — Вільня ўжо стаялі мытныя пасты, але па лясных дарогах можна было вазіць што хочаш. Толькі паспявай збываць тавар ды лічыць прыбытак. Цягам года амаль усе жыхары Ашмяншчыны сталі кантрабандыстамі. Вывозілі ў Вільню матэрыяльныя каштоўнасці чым толькі маглі. Хтосьці сунуўся роварам, а іншыя набылі нават фуры. Лясная дарога стала шырэйшай чым амерыканскія магістралі. Нават траса Ашмяны — Вільня здавалася ў параўнанні з ёй вузенькай сцяжынкай. Ды гэта мела і адмоўны бок. Кошты на беларускую прадукцыю ў Літве з часам так знізіліся, што губляўся сэнс нешта вазіць.

Першымі над гэтай праблемай сталі ламаць галаву браты Садоўскія. Яны заўсёды ў сваім нелегальным бізнесе прыдумвалі штосьці новае. За гэта калегі называлі іх акрабатамі. Акрабаты сядзелі неяк за пляшкай гарэлкі і думалі як ім жыць далей.

— Ведаеш, браце, — кажа Вінцук Толіку, — тут цяпер разгуляешся як цяля на вяроўцы. З такімі прыбыт-

камі старасць ва ўласным замку не сустрэнеш. Таму надумаўся я змяніць прафесію. Давай станем мытнікамі. Тыя зарабляюць больш. Збяры хабар з кожнага кантрабандыста хоць па долару, ведаеш колькі атрымаецца?! Шалёныя грошы.

— Хто ж цябе возьме на дзяржаўную працу? — смяецца Толік. — Там адукацыя патрэбная. А цябе за двойкі з сярэдняй школы выгналі. Хацелі ў школу для дурных аддаць. Дык ты спалохаўся, што і там не справішся, ды ўцёк. Увогуле ніякай паперы пра адукацыю не маеш.

— А навошта мець адукацыю, — не пагаджаецца Вінцук. — Галоўнае мець розум. Слухай мяне ўважліва. Кожны мытнік марыць прыватызаваць хоць метр мяжы. Ды хто ж яму дазволіць?! А мы ні ў каго не будзем дазволу пытацца. Прыватызуем тую лясную дарогу, па якой найбольш людзей соўгаецца. Набудзем мытныя мундзіры, паставім шлагбаум і будзем браць хабар. Усё як сапраўдныя мытнікі. Нікому ў галаву не прыйдзе, што мы ашуканцы. Зараз гэтыя мытныя пасты растуць як грыбы пасля дажджу. Цяпер на мяжы такі бардэль, што пакуль разбяруцца, мы ўжо свой банк адчынім у Бразіліі.

Ідэя брату спадабалася і хлопцы ўзяліся за яе рэалізацыю. Паставілі нейкую буду, пачапілі на яе дзяржаўны герб і сцяг, набылі бланкі мытных дэкларацый, парабілі пячаткі і сталі „працаваць” мытнікамі. Новы мытны пераход нікога не здзівіў. Людзі ведалі, што некалі ён будзе. А браты паводзілі сябе як звычайныя мытнікі. Збіралі дзяржаўныя мытныя зборы, бралі на лапу. Напачатку кантрабандысты іх нават палюбілі. Акрабаты бралі меншы хабар чым іншыя. Але чым далей, тым горш. Хлопцы пачалі нахабнічаць. Разышліся як свінні на дождж. Здзіралі з людзей вялікія грошы, раскручвалі машыны, сканфіскоўвалі тавар. Адночы аднаго небараку нават арыштавалі і надзелі наручнікі. Склалі на яго пратакол, які пагражалі перадаць у суд. Той так напалохаўся, што выклікаў сваякоў, каб яго выкупілі.

Толік увесь час чапляў на пагоны ўсё новыя зоркі. Іх было ажно сем. Вінцук быў крыху сціплейшы. У яго было толькі пяць зорак, але ўсё адно ні на адной мытні Беларусі такой вялікай пасады ніхто не меў. А аднаго разу ім давлялося прапусіць праз свой пераход нейкага міністра. Браты зрабілі выгляд, што звязаліся з кіраўніцтвам і прапусілі міністра без чаргі і дагляду. Той быў вельмі задаволены. Яму і ў галаву не прыйшло, што перад ім былі ашуканцы.

Невядома колькі яшчэ гэтае ашуканства існавала б, каб не бандыты. Падалося тым вельмі дзіўным, што на гэтым мытным пераходзе і дзень, і ноч працуюць усё тыя ж два чалавекі. Пасачылі за імі крыху і дапетрылі ў чым тут справа. Прыехалі нежк уначы, павесілі акрабатаў за ногі на іхным жа шлагбауме і сядзяць сабе ў будзе. У карты гуляюць. Потым выйдзе які, чарговы раз запатрабуе, каб сказалі дзе грошы, дасць „мытнікам” пару разоў чым-небудзь цяжкім па галаве і зноў у буду гуляць у карты.

Браты доўга не прызнаваліся. Моцныя былі ў іх галовы. Ды пад раніцу не вытрымалі. Адалі ўсё заробленае цяжкой „мытнай” працай. Бандыты грошы забралі і паехалі, пакінуўшы акрабатаў вісець на шлагбауме дагары нагамі.

Там бы яны і адалі Богу душы. Ды ехаў нейкі немец. Напалохаўся вельмі. Паздымаў „мытнікаў”. А тыя здерлі з яго мытны збор, семсот долараў — усё, што ў таго было — і прапалі. Больш іх ніхто не бачыў. Можа дзе паставілі пераход на мяжы ЗША з Мексікай, прапусіваюць нелегальных рабочых з Лацінскай Амерыкі. А можа дзе ў іншым месцы. Іхная цётка, якая бачыла братоў апошняя, расказвала, што акрабаты перад ад’ездам сказалі, што іх за добрую працу перавялі працаваць на нейкую мытню за мяжу. Наўрад ці яны памянлі прафесію. Хто ж па сваёй волі зрачэцца такой працы?